

Kívánják gyermekeik mélyreható jellemzését hallani s megismerésükben a nevelőnek segítségére lenni nem törekszenek. De a szülői társadalom „emelkedettebb szellemű” része mégis igényli az irányító, felvilágosító tanításokat, a nem igényeseket pedig a nevelők kötelessége azzá nevelni. A Sz. I.-nak tehát mindenkép meg van a jogosultsága. A nevelők és szülők együttműködése nélkül a gyermek nevelése komolyabb esetekben csak „tüneti kezelés”, minthogy nem is lehet más a mélyebb lelki okok közös feltárása nélkül. A szülőknak, nevelőknek, a közös felelősség, a nevelői műveltség, és a nevelői köztudat terjesztése érdekében szervezkedniök kell. A hivatásos nevelők volnának továbbá legilletékesebbek közreműködni a jövő fegyvelmezett társadalmának kialakításában. A Sz. I.-nak rendszeresítése e téren igen komoly eredményeket hozhatna.

Udvarhelyi László dr.

Gombos István: Az osztálytanács szervezete, mint az önnevelés tényezője. Ebben a nyolcoldalas kis tervzetben szerző azt mondja, hogy az eddig meglévő és használt eszközök a nevelés terén nem hoztak megnyugtató eredményeket s különösen nem a növendékek önnevelése, nevelői készségeik ki fejlesztése (hogy majdan ők is nevelhessenek) és a közösséggel való belső kapcsolatok tekintetében. A gyakorlati életben szükséges emez alapok építésére alakította szerző — az igazgatása alatt álló iskolában — az osztálytanács (osztályvezérség) szervezetét. Lényege a tanulók önkormányzata, főképp a kötelességteljesítés, a fegyelem, a közös munka, a bíraskodás terén. Az elmúlt évtizedek pedagógiai-didaktikai jelszava a termékenyítőleg ható öntevékenység elve, a gondolkodásra, életrevalóságra nevelésnek eszköze. Az osztálytanács szervezete az egyéniség nevelésében inkább külső eszközökkel hat; a közösség életének szabályozására gondol, az egyéniséget a közösségekben látja, mint annak részét. A közösségtudat nevelésének eszköze. A fejlődő jellem összetevői, pl. az önbírálat, önfegyvelmezés, kötelességtudás, testvéries szeretet, a közösségből nőnek ki. Az osztálytanács szervezete organikusán összefügg az iskola hivatalos kormányzatával. Külsőleg — különösen leányiskolában — ridegnek látszik maga a szervezet a fővezér, alvezér, osztályvezér, tanácsnok, stb. számos tisztségével, de ha a tanulók esetleg jelentkező feltűnésvágyát és feltékenységét féken tartjuk, ha az érvényesüléstől esetleg teltségteienségük miatt elesők kedveltségének elejét tudjuk venni (nehéz feladata a nevelőnek), jót is ígérhet a rendszer. Szerző szavaival élve: *annyit ér, amennyi lelket tudunk vinni bele.* A lélek a nevelői lelke. Ez ott sugárzik formák nélkül is, ha hiányzik, az osztálytanács szervezete pótolni nem tudja. De a kettő együtt fokozhatja az eredményeket. A szerző sikerekről számol be s mint erőteljes önkormányzati szervezettel, ahol mód kínálkozik rá, érdemes gyakorlatilag is foglalkozni vele.

Udvarhelyi Károly dr.

Nagy magyar értékeink védelmében és szolgálatában. Szerkesztette: dr. Bakos József gimnáziumi tanár, a „Védjük Nyelvünket” munkaközösség vezetője. (Az érsekújvári áll. gimnázium IV/a osztályában működő nyelv-

művelő, táj- és népkutató munkaközösség kiadványa. II. kötet. A „Védjük Nyelvünket“ diákmunkaközösség kiadása. Érsekújvár, 1942. 107 oldal.)

Bevalljuk, meghiúsítottan, de bizonyos szegyenérzettel is fogadjuk az érsekújvári gimnázium alsós diákjainak ez újabb — s talán az „Együtt Dolgoztunk!“-nál is lelkesebben összehordott, és könyvalakban közreadott munkáját. Meghiúsítottan vesszük kezünkbe, mert ennyi lelkesedés, fajszeretet, hagyománytisztelet a mai időkben is őszinte tisztelőt ébreszt az olvasóban; de szegyenérzet is ég lelkünkben, hogy a nemrégiben felszabadult ifjúság mutat példát nekünk, felnőtteknek nemzeti hagyományaink, értékeink védelmére.

Egy nemzet életében az ifjúság magatartásától sok minden függ. Ezért kell a magyar ifjúságot minden felhasználható *gyakorlati* eszközzel is öntudatos magyarnak nevelnünk, mégpedig jellemében, nyelvében, irodalmi szemléletében, művészetlátásában és szociális viselkedésében. Adjunk műveltségének — amely szereti magáravenni az egyetemesség tőgáját — értéket, magyaros szint és mélységet. Tegyük életté és hajtó erővé bennük régi magyar értékeink és a magyar hagyományok ismeretét is. A magyar föld és népe, a magyar lélek és szellem, a magyar múlt minden régi hagyománya, a magyar táj nevelő ereje a segítő eszköz ebben az új magyar nevelésben. De hűségre kell nevelnünk önmagunkat is a magyar valóság, a népi magyarság iránt.

Ezt a nagy célkitűzést szolgálja az a munka is, amiről ez a kiadvány tanúskodik. Egy lelkes tanár egyénisége sugárzik ki a tanulók munkájából, amely így csokorba kötve nagy ígérete a szebb magyar jövőnek. Különösen értékes a szerkesztőnek „Felfedezőútak az irodalmi alkotások bőrdalmában“ címen közreadott útvezető, amely az irodalmi alkotások rejtelmes titkait tárja a tanuló elé.

Hálás szívvel köszönjük a követésre méltó példát: a magyarság szolgálatára készülő ifjúságot látjuk belőle kibontakozni.

Vicsay Lajos.

Wagner Richárd dr.: A világegyetem és a föld. Budapest, 1942. 83, 160 oldal. Kókai Lajos kiadása.

Az ismeretlen világ, a csak titokzatos fényeket sugárzó földönkívüli világegyetem régi tárgya az ember érdeklődésének. A tudományos kutatók kis körétől eltekintve azonban kevesen gondolnak arra a közösségre, mely a világegyetem és Földünk fizikai-biológiai élete között fennáll. Pedig alig van a természet és az ember életének olyan mozzanata, amely nélkülözheti a kívülről érkező hatásokat. Ezek között életet elindító és fenntartó hatások is vannak. *Wagner dr.* könyve összegezi e hatások és kapcsolatok szempontjait és eredményeit. A könyvnek ez a vezérgondolata s e gondolattal szerző egyrészt megfelel a mai ember és a mai nevelő összegező, átfogó életszemléletre törekvésének, másrészt kijelöli a „csillagászati földrajz“ munka- és érdekerületét. A csillagászati földrajznak szerinte mindig földrajzi problémákat kell megoldania. A bevezetőben leszögezett ilyen célkitűzéseknek a könyv végig megfelel s ezzel magyarázható a „Világegyetem“ főcím alatt